

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 104/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Jaakko Weuro, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Antti Makkonen, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Samu Kurri, Finanssivalvonta
- toimistopäällikkö Jussi Terho, Suomen Pankki
- talletussuoja- ja hallintoyksikön päällikkö Saija Kuivalainen, Rahoitusvakuusvirasto
- erityisasiantuntija Jussi Leskinen, Kyberturvallisuuskeskus
- päällikkö Nuutti Nikula, Huoltovarmuuskeskus
- Head of Country Management Office Finland Janne Lassila, Danske Bank A/S, Suomen sivuliike
- Executive Management Advisor Martti Nikkinen, Nordea
- Head of Transaction Banking Legal Leena Villman-Hurri, Nordea
- johtaja, maksupalvelut Antti Karhu, OP Ryhmä
- johtava asiantuntija Mika Linna, Finanssiala ry
- edunvalvontajohtaja Simo Hiilamo, Kaupan liitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Päivittäistavarakauppa ry
- TietoEVERY Oyj

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusallalla. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia ja Rahoitusvakaussviraston hallintomaksuista annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi huoltovarmuustilijärjestelmä ja pankkien välisen maksamisen varajärjestelmä. Huoltovarmuustilijärjestelmän käyttövalmiuden ylläpitäminen esitetään säädettäväksi Rahoitusvakaussviraston tehtäväksi. Huoltovarmuustilijärjestelmä otettaisiin tarvittaessa käyttöön valtioneuvoston päätöksellä normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pankkien välisen maksamisen varajärjestelmä esitetään säädettäväksi Suomen Pankin tehtäväksi. Järjestelmä ylläpitäisi pankkien välisen maksuliikkeen, maksujen selvityksen ja katteensiirron toteuttamiseksi häiriötilanteissa. Muutosten tavoitteena on varmistaa yhteiskunnan päivittäismaksamisen jatkuvuus normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia siten, että luottolaitoksilla olisi velvollisuus ylläpitää jatkuvaa valmiutta käyttää tarvittaessa huoltovarmuustilijärjestelmää ja pankkien välisen maksamisen varajärjestelmää. Valtioneuvostolle esitetään toimivaltaa säätää asetuksella luottolaitosten valmiussuunnittelun perusteista.

Lisäksi häiriötilanteisiin varautumiseksi ja niiden hallitsemiseksi esitetään, että valtiovarainministeriö voisi asettaa rahoitusmarkkinoiden häiriöhallinnan yhteistyöryhmän.

Lakia Rahoitusvakaussviraston hallintomaksuista ehdotetaan täydennettävän huoltovarmuustilijärjestelmän käyttämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi luottolaitoksilta, jotka käyttäisivät huoltovarmuustilijärjestelmän palveluita häiriötilanteen aikana.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Ehdotuksen taustalla on tarve turvata rahoitusmarkkinoiden toimintaa tilanteissa, joissa infrastruktuurin tai kriittisten järjestelmien häiriöt voisivat vaarantaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään varmistamaan välttämättömien maksujen toteuttaminen kaikissa olosuhteissa. Ehdotuksen ajankohtaisuutta ja kiireellisyyttä korostavat erityisesti viimeaikaiset turvallisuusympäristön muutokset.

Nyt käsiteltävä ehdotus liittyy rahoitusmarkkinaviranomaisten operatiiviseen valmiussuunnitteluun, jolla pyritään turvaamaan päivittäismaksamisen edellyttämät toimenpiteet tilanteissa, joissa luottolaitosten tavanomaisesti käyttämät järjestelmät eivät ole käytettävissä. Ehdotus on rajattu kiireellisyyden vuoksi välttämättömiin, lyhyellä aikavälillä toteutettavissa oleviin käytännön

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

toimenpiteisiin. Tämän lisäksi vireillä on myös erillinen ja laajempi hallitusohjelmaan perustuva valmistelu, joka koskee poikkeusoloihin varautumista rahoitusosalalla.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi huoltovarmuustilijärjestelmä ja pankkien välisen maksamisen varajärjestelmä. Huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpitäjänä toimisi Rahoitusvakausvirasto, ja järjestelmä otettaisiin käyttöön valtioneuvoston päätöksellä normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Käyttöönotto olisi mahdollista tilanteissa, joissa luottolaitosten tilitiedot tai -järjestelmät eivät olisi käytössä, pankkien välisiä maksuja ei kyettäisi toteuttamaan tai korttitapahtumia varmentamaan tai välittämään.

Pankkien välisen maksamisen varajärjestelmä säädettäisiin Suomen Pankin tehtäväksi. Tavoitteena on turvata luottolaitosten toiminnan jatkuvuutta varmistamalla niiden välisen maksuliikkeen, maksujen selvityksen ja katteensiirron toteuttaminen.

Luottolaitoksille ja niiden merkittävälle sivuliikkeille säädettäisiin velvollisuus ylläpitää jatkuvaa valmiutta liittyä huoltovarmuustilijärjestelmään sekä Suomen pankin ylläpitämään järjestelmään.

Ehdotuksessa on hyödynnetty osin aiemman, varautumisvelvollisuutta rahoitusosalalla v. 2017—2018 käsitelleen työryhmän työtä. Nyt esitetty kokonaisuus on kuitenkin lähtökohdiltaan toisentyypinen ja perustuu keskeisesti Rahoitusvakausvirastolle ja Suomen Pankille säädettäviin velvollisuuksiin huoltovarmuustilijärjestelmän ja pankkien välisen maksamisen varajärjestelmän ylläpitäjinä. Lähtökohtana on siten järjestelmän tuottaminen julkisena palveluna.

Talousvaliokunta pitää välttämättömänä säätää toimenpiteistä, joilla turvataan keskeisten maksupalvelujen ja maksuliikkeen toimivuus myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön vähimmäistoimeentulon turvaaminen ja turvallisuustehtävien toimeenpano edellyttävät omaisuustietojen saatavuutta ja pysyvyyttä sekä kykyä maksujen tekemiseen, välittämiseen ja vastaanottamiseen. Käteisellä on yhä rooli varautumisessa, mutta ainoastaan lyhyen aikavälin häiriötilanteissa.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että hallituksen esitys sisältää vain varsin ylätasen kuvauksen Rahoitusvakausviraston ja Suomen Pankin ylläpitämiksi esitetyistä järjestelmistä. Tämän vuoksi on vaikeaa arvioida järjestelmien teknisen toteutuksen haasteellisuutta, niiden yhteensovittamista rahoitusalan toimijoiden järjestelmiin ja kokonaisuuden tosiasiallista toimivuutta vakavissa häiriötilanteissa. Hallituksen esityksen perusteella jää epäselväksi, miten huoltovarmuustilijärjestelmä toimisi tilanteessa, jossa pankit, niihin liittyvä infrastruktuuri ja kriittiset järjestelmät eivät toimi ja varajärjestelmään pitäisi siirtyä. Vastavasti epäselväksi jää myös, kuinka huoltovarmuustilijärjestelmästä palattaisiin takaisin pankkien omiin järjestelmiin. Esityksessä ei ole myöskään kuvattu, millä tilinkäyttövälineillä pankkien asiakkaat pääsisivät käyttämään huoltovarmuustilijärjestelmää tilanteissa, joissa normaalijärjestel-

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

mien käyttö on estynyt. Järjestelmän toimivuuden kannalta asian jatkovalmistelu ja teknisen toteutuksen suunnittelu tiiviissä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa on keskeistä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu lisäksi esille, että hallituksen esitys jättää avoimeksi rahanpesun ja terrorismin torjuntaan ja pakotevalvontaan liittyviä vastuukysymyksiä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että nämä näkökohdat otetaan huomioon huoltovarmuustilijärjestelmän teknisessä toteutuksessa, ottaen erityisesti huomioon 1. lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettyt kriteerit koskien huoltovarmuustilijärjestelmän teknisiä palveluntuottajia.

Talousvaliokunta on arvioinut myös kysymystä siitä, tulisiko esitettyä sääntelyä tarkentaa siltä osin, että talletuspankkien yhteenliittymissä varautuminen huoltovarmuustilijärjestelmään ja Suomen Pankin ylläpitämään luottolaitosten välisen maksuliikkeen turvaavaan järjestelmään voitaisiin järjestää yhteenliittymän tasolla. Vaikka ehdotettavassa laissa ei nimenomaisesti tuoda esille mahdollisuutta yhteenliittymätasoisiin varautumisratkaisuihin, talousvaliokunta katsoo, että tämä seuraa suoraan yhteenliittymien rakenteellisesta luonteesta. Talousvaliokunta katsoo, että esitetty sääntely mahdollistaa yhteenliittymien liittymisen huoltovarmuustilijärjestelmään samoin kuin muiden yhteenliittymien varautumisratkaisujen toteuttamisen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Asiantuntijakuulemisessa on lisäksi kiinnitetty huomiota siihen, että tietojen toimittaminen ja uusien järjestelmien teknisen toteutuksen integrointi nykyisiin järjestelmiin voi osoittautua haasteelliseksi ja aikaa vieväksi. Esityksessä Rahoitusvakausvirastolle ja Suomen Pankille on annettu varsin laajat valtuudet antaa tarkempia määräyksiä järjestelmiin ja toimitettaviin tietoihin liittyen, mikä vaikeuttaa ehdotetun sääntelyn vaikutusten arviointia. Valiokunta pitää tärkeänä, että luottolaitoksille varataan kohtuullinen aika täyttää niille lainsäädännössä asetettavat uudet vaatimukset.

Ehdotuksen taloudellisista vaikutuksista

Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotuksen mukainen sääntely aiheuttaa luottolaitoksille ja ulkomaisten luottolaitosten merkittävälle sivuliikkeille uusien henkilöstökustannusten lisäksi teknisten järjestelmien kehittämiseen ja mukauttamiseen liittyviä kustannuksia. Luottolaitoksilla ja sivuliikkeillä on luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 luvun 17 §:n mukaisesti kuitenkin mahdollisuus hakea huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettua huoltovarmuusrahastosta varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista, jos varautumisvelvollisuudesta aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä luottolaitoksen toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, tuleeko varautumisen lisäkustannuksia korvattavaksi huoltovarmuusrahastosta, sillä säännöksen edellyttämän olennaisuuskriteerin täyttymistä tarkastellaan aina tapauskohtaisesti.

Koska huoltovarmuusrahastosta katettavaksi esitettyjen kulujen määrästä ei ole esitetty arviota, tässä vaiheessa on vaikeaa arvioida lakiesityksen taloudellisia vaikutuksia huoltovarmuusrahaston kantokykyyn. Mikäli on tarkoitus, että huoltovarmuusrahasto jatkossa osallistuisi yksityisten toimijoiden lakisäateisen varautumisen toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

osana huoltovarmuustilijärjestelmän rakentamista, tämä on otettava ennakkollisesti huomioon huoltovarmuusrahaston resursoinnissa.

Huoltovarmuustilijärjestelmän perustamiskustannukset, joiden on arvioitu olevan noin 2,5 miljoonaa euroa, on tarkoitus kattaa valtion varoista talousarviossa erikseen varattavan määrärahan puitteissa. Huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpitokustannukset on puolestaan tarkoitus kattaa jatkossa muiden Rahoitusvakausraston tehtävien tavoin luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä perittävillä hallintomaksuilla.

Pankkien välisen maksamisen varajärjestelyn osalta Suomen Pankki vastaa järjestelyn perustamis- ja ylläpitokustannuksista. Varajärjestelyyn liittyvät luottolaitokset kattavat itse kustannukset, jotka aiheutuvat varajärjestelyyn osallistumisesta.

Talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuuteen. Tämä yhdistettynä asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksiin, joiden nojalla järjestelmän keskeiset toiminnot määrittyvät, tekee järjestelmän kustannus - hyöty -suhteen arvioinnista vaikeaa. Talousvaliokunta pitää keskeisenä, että rahoitusmarkkinoiden varautumisvaatimuksia koskevan sääntelyn kehittämistä jatketaan tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa hyvän lainvalmistelun periaatteita noudattaen.

Kokoavia huomioita ja jatkotyö

Talousvaliokunta korostaa rahoitusmarkkinoiden vakaan ja häiriöttömän toiminnan merkitystä yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden kannalta. Talousvaliokunta pitää sinänsä perusteltuna, että nyt käsiteltävä ehdotus on valmisteltu tässä tilanteessa kiireellisesti osana rahoitusmarkkinaviranomaisten operatiivista valmiussuunnittelua.

Talousvaliokunta kiinnittää kuitenkin kriittistä huomiota ja pitää valitettavana hallituksen esityksen poikkeuksellista valmistelutapaa erityisesti siltä osin, että asiassa ei ole järjestetty lausunto kierrosta eikä asian kiireellisyyden vuoksi ole pyydetty Euroopan keskuspankin lausuntoa. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan EKP on kuitenkin pidetty tietoisena hankkeen suunnittelu- ja valmistelutyöstä. Esityksestä ei myöskään käy ilmi tarkempaa arviota ehdotuksen taloudellisista tai muista vaikutuksista luottolaitoksille ja niiden sivuliikkeille. Yhtä lailla epäselväksi jäävät järjestelmän käyttöönoton vaatima aika ja siihen liittyvät toiminnallisuudet asiakkaiden näkökulmasta. Järjestelmän tosiasiallisen merkityksen ja toimivuuden kannalta ratkaisevaa on sen tekninen toteutus ja eri toimijoiden järjestelmien yhteensovittaminen.

Nyt käsiteltävä ehdotus liittyy erityisesti tilanteisiin, joissa luottolaitosten ulkomailla sijaitsevien järjestelmien käytettävyys estyisi. Talousvaliokunta toteaa, että Suomen kannalta keskeisimmät maksujärjestelmät samoin kuin eräiden Suomessa toimivien pankkien maksuliikennettä palvelevat omat tietojärjestelmät ja tietovarastojen keskeiset osat sijaitsevat ulkomailla. Tältä kannalta avainasemassa on kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien vahvistaminen ja turvaaminen. Talousvaliokunta korostaa, että esitys ei kata kaikkia toimenpiteitä, jotka varmistaisivat maksuliikenteen toimimisen kaikissa häiriötilanteissa, vaan sillä pyritään turvaamaan keskeisimpien maksutapojen turvaaminen. Nyt käsiteltävä ehdotus ei siten ole kattava ratkaisu poikkeusoloihin val-

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

mistautumiseen rahoitusosalalla. Valiokunta korostaa poikkeusoloihin varautumista laaja-alaisesti kaikilla yhteiskunnan aloilla.

Talousvaliokunta korostaa tätä esitystä laajemman jatkotyön tärkeyttä sekä nyt ehdotetun sääntelyn vaikutusten ja toimivuuden seurannan merkitystä. Tässä työssä tulee tunnistaa laajasti päivitettäismaksamisen ja rahoitusmarkkinoiden turvaamiseen liittyvät lainsäädännölliset ja muut muutost- ja kehittämistarpeet. Lisäksi valiokunta korostaa riittävän ja jatkuvan vuoropuhelun merkitystä viranomaisten ja alan toimijoiden kesken kaikissa säädösvalmisteluhankkeissa. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei rahoitusmarkkina-alan sääntelytaakkaa ja sen aiheuttamia kustannuksia lisätä kohtuuttomasti.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusosalalla

4 §. Huoltovarmuustilijärjestelmään liittyvä käyttöönottovalmius ja järjestelmän käyttöönotto. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin täydentämistä siten, että säännöksestä ilmenee, miten ja millä edellytyksillä huoltovarmuustilijärjestelmän käytön lopettamisesta päätetään.

5 §. Huoltovarmuustilijärjestelmän palveluntarjoaja. Valiokunta ehdottaa Rahoitusvakausviraston tietojenluovutusosoikeuden täydentämistä siten, että salassa pidettävien henkilötietojen lisäksi on mahdollista luovuttaa myös muita huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöön, käyttöönottoon ja ylläpitoon liittyviä välttämättömiä tietoja.

6 §. Luottolaitosten välisen maksuliikkeen turvaaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin teknistä korjausta.

9 §. Yhteistyöryhmän kokoonpano. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 1 kohtaan kahta lainsäädäntötekniistä korjausta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 104/2022 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 104/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusallalla

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään eräistä päivittäismaksamisen huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusallalla.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *luottolaitoksella* luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 1 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua luottolaitosta;
- 2) *talletuksella* rahoitusvakaussivunomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettua talletusta;
- 3) *talletustilillä* tiliä, jota käytetään talletusten kirjaamiseen;
- 4) *maksupalvellulla* maksupalvelulain (290/2010) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja maksupalveluita;
- 5) *huoltovarmuustilijärjestelmällä* tietojärjestelmää ja siihen liittyviä muita palveluita, jotka mahdollistavat huoltovarmuuden kannalta välttämättömien maksupalveluiden toteuttamisen normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Mitä tässä laissa säädetään luottolaitoksesta, koskee myös luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua ulkomaisen ETA-luottolaitoksen sivuliikettä, joka on Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 59 a §:n perusteella nimetty merkittäväksi sivuliikkeeksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

3 §

Huoltovarmuustilijärjestelmä

Rahoitusvakausvirasto ylläpitää huoltovarmuustilijärjestelmää ja toimii järjestelmän rekisterinpitäjänä.

Huoltovarmuustilijärjestelmä muodostuu huoltovarmuustilipalvelusta ja korttimaksamisen huoltovarmuuspalvelusta. Huoltovarmuustilijärjestelmää käytetään huoltovarmuuden turvaamisen kannalta keskeisten maksupalveluiden toteuttamiseen normaaliolojen vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen aikana.

4 §

Huoltovarmuustilijärjestelmään liittyvä käyttöönottovalmius ja järjestelmän käyttöönotto

Rahoitusvakausviraston on jatkuvasti ylläpidettävä valmiutta huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönottoon. Rahoitusvakausvirastolla on käyttöönottovalmiuden ylläpitämiseksi oikeus saada luottolaitoksilta välttämättömät 3 momentissa tarkoitettut tiedot.

Valtioneuvosto päättää huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönotosta, jos luottolaitos ei kykene käyttämään huoltovarmuuden kannalta keskeisten maksupalveluiden edellyttämiä järjestelmiään normaaliolojen vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi. Valtioneuvosto päättää huoltovarmuustilijärjestelmän käytön lopettamisesta, kun luottolaitos jälleen kykenee käyttämään huoltovarmuuden kannalta keskeisten maksupalveluiden edellyttämiä järjestelmiään tai kun huoltovarmuustilijärjestelmän käytölle ei ole enää muuten perustetta. Päätös huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönotosta ja käytön lopettamisesta tehdään valtioneuvoston yleisistunnossa. Valtiovarainministeriön on ennen päätöksen tekemistä pyydettävä asiassa lausunto Suomen Pankilta, Finanssivalvonnalta ja Rahoitusvakausvirastolta, jollei asian kiireellisyydestä välttämättä muuta johdu.

Luottolaitoksen on toimitettava Rahoitusvakausvirastolle huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönottoon ja toimintaan liittyvät seuraavat välttämättömät ja ajantasaiset tiedot:

- 1) talletustilejä ja tilin omistajia koskevat yksilöintitiedot sekä talletustilien käyttämiseen liittyvät tekniset tiedot;
- 2) talletustilejä koskevat saldotiedot;
- 3) maksukortteja ja niiden haltijoita koskevat yksilöintitiedot sekä muut maksukorttien käyttämiseen liittyvät tekniset tiedot; ja
- 4) huoltovarmuustilijärjestelmän piiriin kuuluvien muiden maksupalveluiden toteuttamiseen liittyvät välttämättömät tekniset tiedot.

Rahoitusvakausvirastolla on oikeus käyttää rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 5 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja huoltovarmuustilijärjestelmässä, jos vastaavat tiedot eivät muuten sen ole käytettävissä. Rahoitusvakausvirastolla on lisäksi oikeus käsitellä maksutapahtumatietoja huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönottoon ja toimintaan liittyen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin huoltovarmuustilijärjestelmään kuuluvista huoltovarmuuden kannalta keskeisistä maksupalveluista, huoltovarmuustilijärjestelmän toiminnasta ja palveluiden käytöstä.

Rahoitusvakausvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen tietosisällöstä, näiden tietojen toimittamistavasta ja -ajankohdasta sekä huoltovarmuustilijär-

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

jestelmään liittyvien tietojärjestelmien teknisistä vaatimuksista ja muista vastaavista teknisistä seikoista.

5 §

Huoltovarmuustilijärjestelmän palveluntarjoaja

Rahoitusvakausrasto saa käyttää huoltovarmuustilijärjestelmän toteuttamiseksi yhtä tai useampaa palveluntarjoajaa, joiden tulee olla yleisesti tunnettuja, hyvämaineisia yrityksiä, joilla on uskottava tekninen ja operatiivinen kyvykkyys luottolaitostoiminnassa edellytetyn palvelutason varmistamiseen.

Rahoitusvakausrasto saa luovuttaa palveluntarjoajalle henkilötietoja, jos valtioneuvosto on 4 §:n 2 momentin nojalla päättänyt huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönotosta. Rahoitusvakausrasto saa lisäksi luovuttaa palveluntarjoajalle huoltovarmuustilijärjestelmän käyttöönottovalmiuden ylläpitämiseksi:

- 1) 4 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja välttämättömiä henkilötietoja; ja
- 2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja, kun kyse on välttämättömästä järjestelmän testauksesta.

Lisäksi Rahoitusvakausrasto saa luovuttaa palveluntarjoajalle salassapitosäännösten estämättä muita huoltovarmuustilijärjestelmän käytön, käyttöönoton ja ylläpidon kannalta välttämättömiä tietoja.

Palveluntarjoajan on eriytettävä huoltovarmuustilijärjestelmään liittyvät henkilö- ja muut tiedot sen muusta liiketoiminnasta, eikä palveluntarjoaja saa hyödyntää tietoja huoltovarmuustilijärjestelmän ulkopuoliseen tarkoitukseen. Palveluntarjoajaan sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 14 §:ssä säädettyä salassapitovelvollisuutta.

6 §

Luottolaitosten välisen maksuliikkeen turvaaminen

Luottolaitosten toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi Suomen Pankki ylläpitää järjestelmää, joka mahdollistaa luottolaitosten välisen maksuliikkeen, maksujen selvityksen ja katteen siirron normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettun järjestelmän toiminnan turvaamisen järjestelyistä ja palveluiden käytöstä.

Suomen Pankki voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun järjestelmän toiminnasta.

7 §

Viranomaisten välinen yhteistyö

Rahoitusvakausraston, Suomen Pankin, Finanssivalvonnan ja valtiovarainministeriön tulee tehdä yhteistyötä 3 ja 6 §:ssä tarkoitettujen järjestelmien suunnittelussa ja käyttöönotossa.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

8 §

Rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmä

Valtiovarainministeriö voi asettaa rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmän (*yhteistyöryhmä*), jonka tehtävänä on:

- 1) suunnitella ja sovittaa yhteen poikkeusolojen sekä normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden hallinnassa tarvittavia toimenpiteitä;
- 2) hankkia ja toimittaa poikkeusolojen sekä normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden hallinnassa tarpeellisia tietoja viranomaisten päätöksenteon tueksi; sekä
- 3) välittää yhteistyöryhmän kokoamaa ja analysoimaa poikkeusolojen sekä normaaliolojen vakavia häiriötilanteita koskevaa tietoa sellaisille toimijoille, jotka voivat vähentää häiriötilanteiden haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

9 §

Yhteistyöryhmän kokoonpano

Yhteistyöryhmän jäseniksi voidaan kutsua sen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisia:

- 1) luottolaitosten, maksulaitoslain (297/2010) 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen maksulaitosten, maksulaitosten sivuliikkeiden, sijoituspalvelulain (747/2012) 7 luvun 8 §:ssä säädetyn varautumisvelvollisuuden piiriin kuuluvien sijoituspalveluyritysten, sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n **1 momentin** 6 kohdassa tarkoitettujen rahastoyhtiöiden, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:n **1 momentin** 7 kohdassa tarkoitetun pörssin, arvosuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017) 1 luvun 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun arvopaperikeskuksen edustajia;
- 2) viranomaisia; sekä
- 3) muita yrityksiä ja yhteisöjä.

Valtiovarainministeriö voi päättää, että yhteistyöryhmä kokoontuu erikseen määrättyssä kokoonpanossa käsittelemään tiettyä asiaa.

10 §

Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, valtiovarainministeriö tai muu yhteistyöryhmän toimintaan osallistuva viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa häiriötilanteen hallinnassa tarvittavia tietoja yhteistyöryhmän jäsenelle, jos tiedot ovat välttämättömiä ryhmän tehtävien hoitamiseksi.

Yhteistyöryhmän jäseneneen sovelletaan 8 §:n mukaisissa tehtävissä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:ssä säädettyä vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

11 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista luottolaitoksessa valvoo Finanssivalvonta.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 luvun 16 §:n ja 18 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 5 luvun 16 § ja 18 luvun 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 luku

Liiketoimintaa koskevat yleiset edellytykset

16 §

Varautumisvelvollisuus

Luottolaitoksen tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa osallistumalla rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnitteluun sekä valmistelemalla etukäteen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muilla toimilla.

Luottolaitoksella on velvollisuus ylläpitää jatkuva valmius käyttää huoltovarmuuden turvaamisesta rahoituslalla annetun lain (/) 3 ja 6 §:ssä tarkoitettuja järjestelmiä ja palveluita tehtäviensä häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettun valmiussuunnittelun perusteista.

18 luku

Ulkomaisia luottolaitoksia koskevat erityissäännökset

5 §

Varautuminen poikkeusoloihin

Mitä 5 luvun 16 §:n 1 ja 3 momentissa ja 17 §:ssä säädetään varautumisesta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta, koskee myös ulkomaisen luottolaitoksen sivuliikettä. Mitä 5 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään velvollisuudesta ylläpitää valmius käyttää huoltovarmuuden turvaamiseksi tarkoitettuja järjestelmiä, koskee Finanssivalvonnasta annetun lain 59 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä sivuliikkeitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Rahoitusvakausviraston hallintomaksuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annettuun lakiin (1197/2014) uusi 6 a § seuraavasti:

6 a §

Kustannukset huoltovarmuustilijärjestelmän käytöstä ja perustamisesta

Luottolaitoksen ja Finanssivalvonnasta annetun lain 59 a §:ssä säädetyn mukaisesti merkittäväksi nimetyn sivuliikkeen on suoritettava virastolle kustannukset, jotka virastolle on syntynyt eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla (/) annetun lain 3 §:ssä tarkoi-

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

tetun huoltovarmuustilijärjestelmän käytöstä kyseisen luottolaitoksen tai merkittävän sivuliikkeen osalta. Maksun perusteista ja maksun määräämisestä säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Huoltovarmuustilijärjestelmän perustamisesta aiheutuvia kustannuksia ei oteta huomioon viiraston kustannuksina alennettaessa hallintomaksua 6 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.7.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Tuula Väättäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Hanna Holopainen vihr
varajäsen Olli Immonen ps
varajäsen Juha Mäenpää ps

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen
valiokuntaneuvos Maiju Tuominen